

Alapításának századik évfordulóját ünnepli az Országos Iparegyesület

Kossuth Lajos 5000 pengő forintja és íróasztala — Tíz krajcár volt a „bemenés” díja az első iparkiállításon — A „Hetilap” volt az első magyar iparoshírlap

Beszélgetés Dálnoki-Kováts Jenő igazgatóval

Az egyesületek életében leg-
ritkább jubileumra készül az
Országos Iparegyesület. Most
küldi szét a meghívókat arra
a díszközgyűlésre, amelyet az
1842. évi, tehát 100 év előtti
alapításának megünneplésére
hívtak egybe a Nemzeti Múzeum
dísztermébe. A jubiláris dísz-
közgyűlésen megjelenik József
királyi herceg, az egyesület örök-
ös védnöke és Varga József
kereskedelmi miniszter, ezen-
kívül a közélet, valamint a ke-
reskedelem és ipar számos ki-
válósága is.

Kossuth Lajos — az ipar fejlesztéséről

Ezeknek megszemlélése után
több fontos és érdekes adatról
fett említést az egyesület igaz-
gatója. Így elsősorban arról,
hogy az Országos Iparegyesület
alapításának eszméjét elsősorban
Kossuth Lajos pendítette meg,
aki egyik naplójában a többi
között ezt írja: „Az ipar fejlesztése
a hazának legsürgetőbb,
legégetőbb szüksége közé tartozik.”
Érthető tehát, hogy amikor
1841 januárjában a mási
Balogh Pál tollából „közhazánud
ismereteket terjesztő társaság”
alapítása ügyében feltűnést keltő
felhívás jelent meg, Kossuth
Lajos elhatározta, hogy a szó-
banforgó Társaság megalapítá-
sában résztvesz és a közhazánud
ismeretek terjesztését elsősor-
ban a közép-műipart és mester-
ségeket űző osztályok tovább-
képzésére használja fel.

Egy hónappal később azon-
ban, az 1841 februárjában a
Nemzeti Kaszinóban ez ügyben
tartott megbeszélésen az a nézet
alakult ki, hogy Balogh Pál
előterjesztésének elvi elfoga-
dása mellett *Iparegyesület* el-
nevezéssel olyan egyesületet
kellene alapítani, amely egy-
aránt szolgálja a hazai ipar
fejlesztését és az iparosság to-
vábbképzését is. E határozat
után országos mozgalom indult
meg az egyesület megalapítása
érdekében.

Közben Kossuth Lajos azt az
5000 pengő forintot, amelyet
barátai, fogsága idején, csalá-
djá támogatására gyűjtöttek,
alapítványul felajánlotta a lé-
tesítendő Iparegyesület részére.
Lelkes példáját többen követ-
ték s az Országos Iparegyesület
ma is kegyelettel őrzi az
első jelentkezési ívet, amelyen
az 1848-as idők nagy nevei sze-
repelnek. Ott látjuk többek kö-
zött Eötvös József báró, Ráday
Gedeon, Kossuth Lajos, Trefort
Ágoston, Zeyk Dániel, Bat-
thyány Lajos gróf stb. aláírását.

Az egyesület — mondotta
Dálnoki-Kováts igazgató —
végrelegesen 1842 késő nyarán
alakult meg. Közfelkiáltással
Batthyány Lajos gróft választották
meg elnöknek, Kossuth
Lajos indítványára pedig már
az alapítás első évében meg-
rendezték a pesti Redutban az
első magyar iparkiállítást, ame-
lyen a bemenés díját hétköz-
napra tíz, vasárnapra pedig
4 krajcárban állapították meg.
Ezt a kiállítást hamarosan több

A ritka jubileumot jelentő
díszközgyűlés előtt ellátogattunk
ma az Országos Iparegyesület-
be, beszélgettünk az egyesület
érdemes ügyvezető igazgatójával,
Dálnoki-Kováts Jenő kor-
mányfőtanácsossal, aki kegye-
lettel mutatta meg nekünk az
egyesület őskorának emlékeit:
Kossuth Lajos íróasztalát, az
első jegyzőkönyveket és fogal-
mazványokat, a belépési íveket,
amelyek között Jókai Mór be-
lépőjegye is szerepel, továbbá
az egyesület arcképcsarnokát az
egyesület elhunyt nagyjairól.

kiállítás követte és lelkesen
folyt az ismeretterjesztő elő-
adások megszervezése is.

Abban a munkatervben pedig,
amelyet a lelkes alapítók ké-
szítettek, már helyet foglaltak
mindazok a problémák, amelyek
a magyar iparosságot és bará-
taikat az elmúlt 100 esztendőben
foglalkoztatták.

A „Hetilap”

Az Iparegyesületből indult ki
a védegyleti mozgalom, a gyár-
alapító részvénytársaság meg-
szervezése, amelynek alakuló
ülésén a megnyitó beszédet
Dedk Ferenc tartotta. Innen in-
dult ki a Magyar Tengerhajó-
zási Társaság megalapításának
gondolata, a népszerű könyv-
tárak alapítása és napvilágot
látott az első magyar iparoshí-
rlap is, a *Hetilap*, amelynek
első vezércikkét Kossuth Lajos
írta.

Az 1848-as események meg-
állították az Országos Ipar-
egyesületet nagy iparépítő mun-
kájában, 1867-ben azonban
Eötvös József báró újjáalapi-
totta és ezzel megkezdődött az
egyesület második korszaka.
Ebben az időszakban az ipari
érdeklő intézmények egész sora
keletkezett az Iparegyesület kez-
deményezésére. Nagy lendületet
vett az iparoktatás kérdése és
amikor az egyesület későbbi el-
nöke, Matlekovits Sándor ter-
vezete alapján megszületett az
első ipartörvény, ennek nyomán
az ország egész területén
életrekeltek az ipartestületek és
Európában legelsőnek vált

valóra az egyesület egykori
nagyevű elnökének, Zichy Jenő
grófnak álma: a kötelező ta-
noncoktatás.

Élénk érdekképviseleti munka
is indult meg annakidején,
amelynek tekintélyes része a
gyáripari, a másik az ipar-
testületi szakosztályban honyo-
lódott le. A gyáripar azonban,
amikor megerősödött, érdekkép-
viseletet alapított. Ugyanez tör-
tént a kézművesiparban is,
amelynek érdekképviseleti szer-
veként az Országos Iparegyesület
hívta életre az Ipartestületek
Országos Szövetségét. Ebből
alakult meg azután az Ipartes-
tületek Országos Központja.

Az Országos Iparegyesület
száz esztendő múltja tehát —
mondotta Dálnoki-Kováts igaz-
gató — egyet jelent a magyar
ipar száz esztendőes hatalmas
múltjával, mert minden vonat-
kozásban hű maradt az alapítók
elgondolásához és minden al-
kalmat felhasználta arra, hogy
a magyar iparcikkeket kiállítá-
sok és vásárok keretében nép-
szerdítse.

Mint érdekképviselet pedig
elsősorban annak a közép-
iparnak sorsát kísérte és kísérte
figyelemmel, amely az ország
iparjának fejlődése szempontjából
legértékesebb termelő ré-
tegünk egyike. Ma már 17 szak-
mai közlepiart tömörülés dolgozik
csendesesen, az időkhöz
illő komolysággal az egyesület
szakosztályainak keretében,
miért is az egyesület nagy re-
ményekkel néz a következő esz-
tendők elé és hiszi, hogy még
sok hasznos szolgálatot tehet a
magyar iparnak és még ezen ke-
resztül a magyar nemzetnek —
fejezte be nyilatkozatát az egye-
sület igazgatója.

Megtudtuk, hogy a százéves
évforduló alkalmából az egye-
sület megbízásából díszes
könyv készült, amelyet Tonelli
Sándor dr. írt. Ehhez Kenéz
Béla titkos tanácsos, az egye-
sület elnöke írta meg az elő-
szót. Ebben a könyvben az
Iparegyesület nem a régi alap-
szabályokat, jegyzőkönyveket
másoltatta le, hanem megemlé-
kezés gyanánt azt a kort tárta
a magyar közgazdaság múltja
iránt érdeklődők elé, amelyben
az Országos Iparegyesület meg-
született...

Rácz Géza